

A HAZAI KÉREG- ÉS FELSŐKÖPENYSZERKEZET-KUTATÁS EREDMÉNYEI¹

ELNÖKI MEGNYITÓ

MARTOS FERENC

AZ MTA RENDES TAGJA

A magyar geofizikai kutatás nemcsak kiemelkedő, jelentős hagyományokra támaszkodva fejlődött és fejlődik, de egyben olyan eredményeket is produkált, amelyek a múltban sem kerültek el a nemzetközi tudományos világ figyelmét, s amelyekkel ennek a szaktudománynak legjobb képviselői *ma* is ott lehetnek a nemzetközi tudomány különböző fórumain, részt vehetnek a legrangosabb nemzetközi tudományos szervezetekben. Így van ez annak ellenére, hogy az egyre korszerűbb és persze egyre drágább technikai apparátus időbeni alkalmazhatóságának nehézségei, hiányai miatt, tehát elsősorban anyagi okok következtében, nem mindig tudunk lépést tartani a nemzetközi élvonallal (legalábbis időben — nem!).

Ilyen és még más okok miatt is, elengedhetetlen számunkra a tudományos nemzetközi együttműködésben való részvétel.

A Földdel kapcsolatos nemzetközi együttműködések hosszú és gazdag múlttal rendelkeznek. Most készülünk az Első és Második Nemzetközi Poláris Évek 100, illetve 50 éves évfordulóinak megünneplésére, de a 25. évfordulójához érkezünk el a Nemzetközi Geofizikai Évnek is. Ez utóbbi volt a kiindulási alapja azoknak a modern földtudományi kutatási együttműködéseknek, melyek a 60-as években a Felsőköpeny-program keretein belül valósultak meg, majd pedig a 70-es években, mint a Nemzetközi Geodinamikai program kutatásai folytak.

1977-ben az IUGG és az IUGS egy unióközi munkacsoportot hozott létre, melynek feladata volt a Geodinamikai Program befejezése utáni együttműködés lehetőségeinek áttekintése. Az így létrehozott munkacsoport 1978-ban elkészült jelentésében tett javaslatot az új projectre, melynek feladata a litoszféra fejlődésének és dinamikájának kutatása. Ezt a tervet mind az IUGS, mind az UGGI 1979-ben elfogadta és közös munkacsoportot állított fel a Nemzetközi Litoszféra Program kidolgozása céljából. Az International Lithosphere Project szervezeti felépítését és programját az ICSU vezetősége 1980 szeptemberében hagyta jóvá, és megalakult az Unióközi Litoszféra Bizottság (Inter-Union Commision on the Litosphere — ICL). Az elmúlt évben kialakultak a munka-

¹ Az 1981. II. 4-én tartott felolvasó ülés anyaga.

csoportok és az ICL jóváhagyta a Litoszféra Program rendezvényeinek tervét 1982-re

Így született meg a most induló új interdiszciplináris földtudományi együttműködés, melynek legfontosabb célja, hogy jobban megismerjük az emberiség otthonának, a Föld nevű bolygónak felépítését, fejlődését és dinamikáját. Különösen fontosak a nemzetközi együttműködésben azok a témák, amelyek a társadalmak létét érintő, esetleg azokat fenyegető jelenségekhez kapcsolódnak.

Egy új nemzetközi project indulása mindig jó alkalmat kínál arra, hogy itthon is áttekintsük, hol tartunk, milyen eredményeket értünk el, és milyen irányban kell továbbhaladnunk, melyek az előttünk álló legfontosabb feladatok. Ezért határozott úgy az MTA Föld és Bányászati Tudományok Osztályának vezetősége, hogy a MTESZ illetékes szervezeteivel együttműködve olyan előadássorozatot szervez, amelyeken az egyes tudományterületek képviselői tájékoztatást adnak a legfontosabb hazai kutatási eredményekről és feladatokról, azok helyéről a nemzetközi együttműködés keretein belül, a különböző területeken dolgozó szakembereknek. Így kerül elsőként sor a mai felolvasó ülésre, melyen a geofizikusok tartják meg beszámolójukat a földtan, a földrajz, a bányászat, a geodézia és természetesen a geofizika területén dolgozó és a Nemzetközi Litoszféra Project munkájában érdekelt kutatók számára.

Remélem, hogy ezek az előadások elősegítik a hazai földtudományok fejlődését, a különböző területeken dolgozók együttműködését és a már meglévő kapcsolatok továbbfejlődését.